

JEUGDHERINNERINGEN VAN OMSTREEKS 1880

I. DE SKERESLIEP

Zaansch dialect

Skereslaipers zag je van vroeger ok verskaie, net zoo goed as nou. De meeste deervan wazze loi die van plaes tot plaes trokke, dus ok zoo, as teugeswoordeg.

Maer ien d'r van was 'n ouwe Zaenkanter, in die kwam op vaste taie weer terug.

Deerom is die zooveuls te beter in me gedachte 'ebleve. Azzik kunstskilder was, den zouwik dat ventje persies oit kenne skildere, zóó klaer staet ie me nag voor de geest. Dat komt zeker deurdát 'k zooveul bai 'm hew staen te kaike, assie mit z'n werrek doende was. In meskien nag wel 't meest, omdat 't aigelek gien alledaegs mannetje was. Je mòste wel nè 'm kaike, of je wouwe of niet. 't Was, om zoo te zegge, net 'n kirreltje, zoo as je die wel of-'ebeeld zagge op die ouwe sens-prente.

Hai was klain, in krom van ouderdom. Nè skatteng, zeker wel tachtég jaer oud. Hai hadde net 'n moizesnoetje; 'n parrekementeg bakkesie; puur zoo'n lange neus, weerop 'n leeg-òf-'ezakte bril van aizer, mit dikke stekers, in klaine, ovaele glaze. Assie niet mit z'n werk bezeg wazze, den keek ie over die bril heen. Z'n ooge wazze klain, stinge diep in z'n kop, in waterde. Deerom most ie die altemet 'rs oitvege, mit z'n zadoek; dat was 'n blecuwe, mit witte spikkeltjes. Hai hadde dunne, spisse lippe in die gonge als-maer heen-in-weer. Onder z'n kin haddie 'n dunneg bokkesikkie — geligwit.

Z'n heer was zoo wit as snee, maer deer kwam maer 'n bietje van te zien; 't meeste bai z'n oore, in 'n paer dunne lokke. Die wazze van ondere in 'n krulletje 'edraait, want 't was pollekaheer.

Bove op z'n kop zellie wel gien heer meer 'ehad hewwe, maer mit zekerhaid weet 'k dat niet, want 'k hew z'n pet nooit òf-'ezien.

Die pet wazzer ok ien van 'n soort, zoo as je niet alle dage teuge kwamme. Hai was valeg broin, van heereg, krulderég goed, puur hoog, in d'r zatte groote oorklappe an. Die wazze, in de zeumer, òp-'ebonde, mit de keelebandjes. De strik deervan, — bove op de pet — skudde heen-in-weer, asser wind was, in ok as 't kirreltje z'n kop bewoog. D'r zat 'n klap an (an de pet) die ok „mans" was, dat wil zegge:

groot, gien snoeptafel — da's 'n rechte klap — maer ientje die omleeg wees. Dat noemde ze'n „zeere-oogeklap”. Oit de beskraiveng van 't hoofddessel ke'je gewaer worre, dat de ouwe skeresliep dat zeumer in winter droeg, mit dut verskil, dat in de zeumer de zweerde — zoo wiere die oorklappe wel 'enoemd — omhoog wazze, in in de kouwe daege omleeg 'etrokke, om de oore warm te houwe. Z'n jas was, ok voor dié taid, boitemodels. 't Was 'n staele pen — 'n steertjas — mit lange slippe, die nè ondere toe òf-'eskoint wazze, dus puntig toeliepe; vandeer die benaming. De kleur d'r van was bleeuw, niet donker in niet licht, zoo'n bietje tussebaie-tusse. De kraeg was, van achtere, hoog opstaend in dubbeld; de bovenkant 'r van kwam an de rand van de pet toe, zoodat ie zeker nooit last hadde van 'n kouwe nek. Maer, deer haddie teffens nag 'n aere beskerremeng teuge, in z'n zaie halsdoek — die welderes swart 'eweest was, maer toe al groenig was, ok al deur ouderdom. Z'n broek, mit waie paipe, was geleg-wit, mit roite, deer bedoel 'k mee: deur de langse in dwarse strepe, zag je allegaer vierkantjes.

Hai had skoene an van vetleer, die 'r steveg oitzagge, maer nè verhoudeng van 't mannetje zellevers, veuls te groot leke; dus zellie wel gien last 'ehad hewwe van likdorens. Wet ie veerder nag meer an z'n laif hadde, deer ken 'k niks van nè vertelle, want deer ko'je niks van zien, omdat de jas altaid, tot bove an toe, staif dicht-'eknoopt was. Tot zooveer over de man zellevers in z'n kleedai. Nou z'n kar, de skeresliepwage.

Die paste krek bai z'n baes, want dat was 'r ok ien offie oit 'n mezeum kwam. Die — de wage — hadde maer ien wiel — van vore netuurlek — om 'r op te raie in ok om 'r op te staen in deertoe wazze d'r, achteran de kar, ok twee poote. Achteroit stakke twee handboome, die de man in z'n hande nam in òptilde, assie mit de kar ande rai ging. In dàt, 't raie mit die kar, leek me, voor die ouwe slokker veuls te zweer. Ok 'n verskil bai teugeswoordig; nou sommige skeresliepwagens wiele mit luchtbande hewwe. Maer, dat tot deer an toe.

Bove op de bak van de wage was 't assie, mit de slaiptientjes, in boitean 't groote draifwiel, dat draaide as de man, mit z'n iene bien, 't treeplankie in bewegeng brocht. Assie dat deed, den wazze z'n tuutlippe geregeld mee in beweging. Bai 't neertrappe gonge die vóóroit, net offie zoene wouw, in hai trok ze weer in as z'n bien

opperdan gong, in deerbai knikte z'n moizekoppie maer staedig òp in néér. Dat was 'n merakel aerdig gezicht, je wiere niet loof om 'r nè te kaike.

Maer, àn z'n kar was ok nag wet, dat gien aere skeresliep, nè 't main toelaikt, ooit 'chad het.

Op 't voorskot zag je 'n groote, bronze medalje, die was decrop vast-éspaikerd. In dat was . . . de Citedel-medalje! Deer onder stong, mit witte krulletters, èskilderd:

„Neerlands Trouw
Zaanlands Slijper”

Dat mannetje was dus 'n oud-straijer! As je 'm zoo erres òp in néér keke, den ko'je deer toch aigelek niet over oit.

Den docht je: hoe isset meugelek, datte ze zoo'n nietig kirreltje de waepens hewwe lete drege.

Dat zel toch 'n gezicht 'eweest hewwe, op dat kleine koppie zoo'n hooge, zwere sjeko, in 'n kanjer van 'n ransel op dat smalle rechie; 'n zaidgeweer an z'n heup, in zoo'n groot, onhandig, voorlaedgeweer op z'n magere, òf-'ezakte skoer. In toch haddie 'm dat alles wete te lappe, aers zou ie die medalje niet 'ekrege hewwe. Hai zel den wel niet, zoo as je dat noeme, goed oit de kloite 'ewosse 'eweest hewwe, maer is den toch mans-genog 'eweest om seldaet te kenne worre, dus haddie toe vast de meet 'chad. Nuú, zoo assie deer bai z'n skeresliep sting, krom in iamekaer 'eskrompelt, zoowet op sterreve nè dood, ko'je gien „weerbaere man” meer in terug vinde. De taid had 'm lillek òf-'etakeld, in dat ie nou, as ouwe stakker, nag tot z'n entje werreke most om an 'n stukkie brood te komme, deer ha'je, as jonge, erg mee te doen.

Later, as 't mannetje je weerders voor de geest kwam, den docht je: ze hewwe de trouw van hum in z'n straidmakkers wel erg zoinig beloond.

P. BOORSMA